

עין משפט  
גד מצוה

## לא:

**רובע** אָײַנו. פֿי צוקוטערס רובע שקל דײַנו חצי דינר וכן משמע

לכאורה ציומא צפ' הוליאָו לו (דף נה: וסס) דלאורחא דמילתא הכי הוי דקאמר ונשקול ארבע זוזי ונשדי צנהרא והיינו ארבע זוזי פשיטוי חצי דינר זארי דדינר מדינה אחד משמונה דדינר זארי ומיהו צפ' שני דכריתות (דף י: וסס) מוכח צהדיא דהוי רובע דינר על ההיא דעמדו קניס צרבעמים דחס רחמנא עליה דלות ולא מייתי אלא חד משיתקס צעשירות דהיינו ככש צבלע וסלע ארבע דינר דהיינו דלחד משש עשרה הוא רובע דינר והא דנקט ציומא ארבע זוזי נקט לפי הויקר שרגילין להתייקר פעמים עד קן: ווע"ע בחוס' מנחות קז: ד"ה כגשן: **וביקשר ר"א** להפקירו לעניים. צפ"צ צשצעות (דף טו.

וּסס) מספקא לן צר"א אף סבר קדושה רלאשונה קדשה לשעמה כו' או לא קדשה ומהכא לא מזינו למיפשט מידי דהולך להעלותו משום דהוי דבר צעמנין כלאמרינן צפ' קמא דצינה (דף ה: וסס) וא"ת ואס לא קדשה מה היו מרויחים עניים הרי לא יוכלו לאכול צירושלים אס צטלה קדושה יש לומר דיכולין לחלל שזה מנה על שזה פרוטה כלאמרינן (צ"מ דף טז.) הקדש שזה מנה שחללו על שזה פרוטה מחולל וע"ג. דצפרק הזהב (סס) פליגי צשחללו אי דיעבד או לכתחילה הא מסקינן צסוף המקדש שדחו (ערכין דף כט.) צזומן הזה אפילו לכתחילה ומיהו אין ראיא מהקדש למעשר שני וכרס רצעי דפ' התקבל (גיטין דף סה.) גבי מערימינן על מעשר שני דמשני הכא צמאי עסקינן צמעשר שני צזמן הזה דרצנן ופריך ואמה העצריה צזמן הזה מי איכא הוה לי' לאקשויי ממעשר שני צזמן הזה מה הערמה צריך והלא על שזה פרוטה יכול לחלל הכל קרן וחומש ומיהו צהלכות גדולות וצשאלמות דרצ אחמיס' עסקן דצמעשר שני וצכרס רצעי יכול לחלל שזה מנה על שזה פרוטה וההיא דהתקבל שפיר הוה מני פריך עלה<sup>(\*)</sup>.

מפתחיל

**אליעזר** במזרח לוד בצד כפר מבי וביקש ר' אליעזר להפקירו לעניים אמרו לו תלמידיו רבי כבר נמנו חבריך עליו והתירוהו מאן חבריך רבן יוחנן בן זכאי רב נחמן בר יצחק אמר לשון של זהורית דתניא ”בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהו קושרין אותו על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מציצין ורואין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין י התקינו שיהו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו של שעיר המשתלח רב נחמן בר יצחק מאי טעמא לא אמר כרב פפא אמר לך אי סלקא דעתך רבן יוחנן בן זכאי חבריו דרבי אליעזר מי הוה רבו הוה ואידך כיון דתלמידים הוו לאו אורח ארעא למימרא ליה לרביה רבך ורב פפא מאי טעמא לא אמר כרב נחמן בר יצחק אמר לך אי ס”ד רבן יוחנן בן זכאי בימי רבן יוחנן בן זכאי מי הוה לשון של זהורית” והתניא ”כל שנותיו של רבן יוחנן בן זכאי מאה ועשרים שנה מ’ שנה עסק בפרקמטיא מ’ שנה למד מ’ שנה לימד ותניא ”מ’ שנה קודם שנחרב הבית לא היה לשון של זהורית מלבין אלא מאדים ותנן משחרב הבית התקין רבן יוחנן בן זכאי ואידך אותם ארבעים שנה דלמד תלמיד יושב לפני רבו הוה ואמר מילתא ואסתבר טעמיה וקבעיה

שס שהיה עליו טורח להעלותו: וספירוהו. לפדותו ולהעלות הדמים דכיון דחרצה ירושלים לא חשו לה חכמים לעטרה מעמה: **מי הוה לשון של זהורים מלצין**. צימים שהיה רבן יוחנן מורה הוראות וממתן תקנות: וסנן **משחרב צהמ”ק הסקין**. תקנות אלמא לאחר החורבן היה שנה או שמיטע) וכיון דארבעים שנה קודם חורבן לא הלצין הלשון ציוס הכפורים נמצא שלא הלצין צמון שנותיו האחרונים שלימד צהס לאחרים ומיקן תקנות: ורבן יוחנן בן זכאי, דאדא רב וחמש כהאי פירקא, ראשונה שיהו תוקעין בכל מקום שיש בבית דין. שנייה שיהא לולב ניטל במדינה שבעה. ג' שיהא יום היום כולו אסור. ד' שיהו מקבלין עדות החדש (כל היום). ה' שלא יהו עדים הולכין אלא למקום הועד. וזאת בפירקא קמאת הא דתנו רבנן בראשונה היו מחללין על כולן, משחרב הבית אמר להן רבן יוחנן בן זכאי וכי יש קרבן, התקין שלא יהו מחללין אלא על ניסן ועל תשרי בלבד. ואידך הא דאמריה בכריתות פרק ארבעה מחוסרי כפרה, דתניא גר שנתגיייר בזמן הזה צריך להפריש רובע לקינו, אמר רבן שמעון בן גמליאל יש מי ששונה אמר ר' שמעון בן אלעזר, כבר נמנה עליה רבן יוחנן בן זכאי ובטלה מפני התקלה שזא יוציאנה לחולין. ונה ח' תקנות, (ט') מאי היא. רב פפא אמר כרס רבעי, דתנן בפרק האחרון במעשר שני כרס רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד כול', עד כבר ואקשינן ומי הוה בימי לשון של זהורית, והתניא כל שנותיו של רבן יוחנן בן זכאי ק"כ שנה, מ' שנה עסק בפרקמטיא, ומ' שנה למד ומ' שנה לימד, ותניא מ' שנה קודם חורבן הבית לא היה הלשון מלבין אלא מאדים, ורבן יוחנן בן זכיי בחר חורבן הבית הוה, דתניא משחרב הבית התקין רבן יוחנן בן זכאי. ופרקינן אותו מ' שנה שלמד תלמיד יושב לפני רבו הוה ואמר מילתא ואיסתבר טעמו וקבעה רביה בשמיה.

## יום טוב פרק רביעי ראש השנה

**ומיננה לאושא**. כשהיה הנשיא דר ”א” צו כיון שהיתה סנהדרין עמו וכשמתקבל הוא או צנו למקום אחר גולה השיצה אחריו. יצנה צימי רבן יוחנן אושא צימי רבן גמליאל וחזרו מאושא ליצנה וצימי רבן שמעון צנו חזרו ”א” דתניא לקמן צפרקין (דף לב.) וכשקידשו צית דין כו': צית שערים וציפורי וצבריא כולן צימי צבי הוו כלאמרי" (סנהדרין דף לב:) אחרי צבי צצית שערים ושוב צשחלה הוליוכוהו לציפורי כלאמרינן צכתוצות (דף קג:) וצטצריא היה צימי אנטונינוס: ו**וצרי" עמוקה** **מכוון**. שפלים היו אז מכל המסעות שגלו: שס גלות. השח חדא יספילנה תרי יספילה תלת עד ארץ ארבע יגיענה חמשה עד עפר שס דמאי למימר יספילנה עד ארץ ולעפר:

**מתני' אמר ר' יהושע** בן קרחה ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפילו ראש בית דין בכל מקום שלא יהו העדים הולכין אלא למקום הוועד: **גמ'** ”ההיא איתתא דאזומונה לדינא קמיה דאמימר בנהרדעי אול אמימר למחוזא ולא אזלה בתריה כתב פתיחא עילויה אמר ליה רב אשי לאמימר והא אנן תנן אפילו ראש בית דין בכל מקום שלא יהו העדים הולכין אלא למקום הוועד א"ל הנ"מ לענין עדות החדש דא"כ”ב” נמצאת מכשילן לעתיד לבא אבל הכא ”עבר לזה לאיש מלוה ת"ר”ב” אין כהנים רשאים לעלות בסגדליהן לדוכן ווו אחד מתשע תקנות שהתקין ריב"ז שית דהאי פירקא וזדא דפירקא **מבא ואידך** ”דתני' יגר שנתגיייר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו אמר רשב"א יכבר נמנה עליה רבן יוחנן וביטלה מפני התקלה ואידך פלוגתא דרב פפא ורב נחמן בר יצחק רב פפא אמר כרס רבעי רב נחמן בר יצחק אמר לשון של זהורית רב פפא אמר כרס רבעי”ג” (דתניא) ”הכרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום לכל צד ווו היא תחומה אילת מן”ה” (הצפון) ועקרבת מן ”הדרום”ה” לוד מן המערב ויירדן מן המזרח ואמר עולא ואיתימא רבה ”בר עולא א"ר יוחנן מה טעם כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות ותניא יכרם רבעי היה לו לרבי”

ואינו דמי קן דתנן (כריתות דף ט.) עמדו קינין צו ציוס צרבעטס. שהגר חייצ צקרצן דתניא ”סס דף ט.” ככס כגר יהיה<sup>(\*)</sup> כאצומיכס מה אצומיכס לא נכנסו לצרית אלא צמילה וצצילה והצאלא דמיס ”ה” וזאלת דמיס דכתיב ויקח משה את הדס וזירוק וגו' ואין זואה צלא טצילה והצאלא דמיס דכתיב<sup>(\*)</sup> וחצי הדס זרק על המוצנח אף הו לא יכנסו אלא צמילה וצצילה והצאלא דמיס כו'. צמנסכת כריתות צראש פרק ארבעה מחוסרי כפרה (סס) מסיק מילתא דסגי ליה צעולת העוף הלכך יפריש רובע לקינו שמה יצנה צית המקדש ציימינו ויקריצנו: **מפני הסקלה**. דלמא אחי לאלהסניי מייניה: **היה עולה לירושלים**. הפירות עלמן. אע"ג דמן המורה צין מעשר שני צין כרס רצעי נפדים ומתחלליס צפסיסעה אחת חוץ לחומה רצנן גזור צכל מהלך של יוס אחד שעילוס ויאללוס שס כדי לעטור שוקי ירושלים: **צמונה לוד**. היינו צין לוד לירושלים שהרי ירושלים למורחה של לוד היא: **להפקירו לעניים**. שישאו שס פירות ויאללוס

שס שהיה עליו טורח להעלותו: וספירוהו. לפדותו ולהעלות הדמים דכיון דחרצה ירושלים לא חשו לה חכמים לעטרה מעמה: **מי הוה לשון של זהורים מלצין**. צימים שהיה רבן יוחנן מורה הוראות וממתן תקנות: וסנן **משחרב צהמ”ק הסקין**. תקנות אלמא לאחר החורבן היה שנה או שמיטע) וכיון דארבעים שנה קודם חורבן לא הלצין הלשון ציוס הכפורים נמצא שלא הלצין צמון שנותיו האחרונים שלימד צהס לאחרים ומיקן תקנות: וקצעיה

ראשונה שיהו תוקעין בכל מקום שיש בבית דין. שנייה שיהא לולב ניטל במדינה שבעה. ג' שיהא יום היום כולו אסור. ד' שיהו מקבלין עדות החדש (כל היום). ה' שלא יהו עדים הולכין אלא למקום הועד. וזאת בפירקא קמאת הא דתנו רבנן בראשונה היו מחללין על כולן, משחרב הבית אמר להן רבן יוחנן בן זכאי וכי יש קרבן, התקין שלא יהו מחללין אלא על ניסן ועל תשרי בלבד. ואידך הא דאמריה בכריתות פרק ארבעה מחוסרי כפרה, דתניא גר שנתגיייר בזמן הזה צריך להפריש רובע לקינו, אמר רבן שמעון בן גמליאל יש מי ששונה אמר ר' שמעון בן אלעזר, כבר נמנה עליה רבן יוחנן בן זכאי ובטלה מפני התקלה שזא יוציאנה לחולין. ונה ח' תקנות, (ט') מאי היא. רב פפא אמר כרס רבעי, דתנן בפרק האחרון במעשר שני כרס רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד כול', עד כבר ואקשינן ומי הוה בימי לשון של זהורית, והתניא כל שנותיו של רבן יוחנן בן זכאי ק"כ שנה, מ' שנה עסק בפרקמטיא, ומ' שנה למד ומ' שנה לימד, ותניא מ' שנה קודם חורבן הבית לא היה הלשון מלבין אלא מאדים, ורבן יוחנן בן זכיי בחר חורבן הבית הוה, דתניא משחרב הבית התקין רבן יוחנן בן זכאי. ופרקינן אותו מ' שנה שלמד תלמיד יושב לפני רבו הוה ואמר מילתא ואיסתבר טעמו וקבעה רביה בשמיה.

מסורת הש"ס

<sup>[א]</sup> [לעיל כא:]. <sup>[ב]</sup> סוטה <sup>[ג]</sup> א. כריתות ט., <sup>[ד]</sup> ז' [ז'ל דתנן]. <sup>[ח]</sup> צילה ה. מעשר שני פ"ה מ"ב. <sup>[ו]</sup> ז' [ז'ל הדרוס וי"א צמסנה]. <sup>[ז]</sup> [ז'ל הלפון]. <sup>[ח]</sup> [נס צצילה אי צר בר חנה]. <sup>[ט]</sup> יומא ס., <sup>[י]</sup> [מלצין כ"א צש"א]. <sup>[יא]</sup> סנהדרין מא., <sup>[יב]</sup> [יומא לע:]. <sup>[יג]</sup> [נצמדבר טו.]. <sup>[יד]</sup> עי' צמסנה א., <sup>[טו]</sup> [שמות דר.]. <sup>[טז]</sup> צה"א: יומר. <sup>[יז]</sup> [פ' קדושס סו' ק.]. <sup>[יח]</sup> [וע"ע מוס' מגילה יוד. ד"ה דצ"ע].

הגהות הב"ח

הגהות הב"ח

<sup>[א]</sup> גס' וספלת מאלך מדברי ומעפר השח אמרתה ר' אלעזר אומר שס גליות גלו שאלמר כי מעפר קומי שני ירושלים: <sup>[ב]</sup> "יש" ד"ה ומיינה כי דר צו היתה סנהדרין כו' כל' וצינת כיון נמקן: <sup>[ג]</sup> א"א חזרי לאורא דתמאי: <sup>[ד]</sup> ד"ה שית דהאי פירקא חדא היא דבריייתא וזמס: <sup>[ה]</sup> ד"ה וחדא כי עלא יכו מחללין שבת אלא על ניסן:

מוסף רש"י

צריך שיפריש רובע לקינו. לכשיצנה צית המקדש ציאל קן דלאמרינן לעיל (כריתות ט.) דלריך קרבן, וקרנן צצמחם מרובע לא אפשר, דאין מנין קן צצמחם מרובע, כלאמרינן צמחני' (סס ט.) ועמדו קינין צרבעטס, אכל פחות לא אפשר (סס ט.) מפני התקלה. עלא יהנה ממנו (סס.) כרס רבעי. שאמרה מורה קדש הללוס (ויקרא יט) וגמרינן קדש קדש מעשרש שני דכתיב ציה קדש, וכל מעשר הארץ מורה הארץ מפני הען וגו' (שס ט.) לצריך להעלות הפירות לירושלים או לפדותן ולהעלות הדמים לירושלים ותקנו צממיס צמחלך יוס אחד לכל צד עלא יסדוהו אלא הפירות עצמן יעלס ויאללוס שס, דתמפרש לקמן כדי לעטור שוקי ירושלים צפירות (ביצה ה.). במזרח לוד. היינו צין לוד לירושלים צמון מהלך יום, דהא אמרינן לוד צמון מהלך יוס מן המערב, נמצא מורחה צין לוד לירושלים. ככילד מנצקין (צרכות לה.) יס פלוגתא, חד מני נטע רצעי וחד מני כרס רצעי (ביצה ה.) ובקש ר' אליעזר להפקירו לעניים. שנקטוהו הס ויטלוהו לירושלים ויאללוהו שס, שהיה עליו טורח להעלות שס הפירות (סס ה.). כבר נמנו צחריך עליו והתירוהו. לפדותו ולהעלות דמיו, ואע"ג דלאחר חורבן הו, קסברי קדושה רלאשנה קדשה לשעמה וקדשה לעמד צלא, וצריך להעלות הפירות או דמיוס (סס.) ארבעים שנה, רלאשוים עסק בפרקמטיא, אמצעים למד, הארונים לימד ונעשה קיין ומורה הוראות (סנהדרין מא.).

כו א מיי פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ו סמ"ג עשין עד טו"ע ח"מ סי' די סעף ה':

בו ב מיי פ"ד מהל' גשלות כסיס הלכ' ו סמ"ג עשין כ טו"ע ח"מ סימן קמח סעף ה' ורב אלפס פ' הקיפול את המגילה עומד ד' רעד: [בא ג ד מיי פ"ג מה' אסורי צצלה הלכה ה סמ"ג לאון קטן: כה ה ו מיי פ"ט מה' מעשר שני הלכה ה סמ"ג עשין קל: ל ז מיי פ"ג מהלכות צעודת יה"כ ה' ז: ]

תורה אור השלם

1. וּפְסֻלַת מֵאֲרֵץ תְּדַבְּרִי וּמִעֶפֶר הַשֹּׁחַ אֲמַתְּרִי וְהָיָה בְּאֹבֵב מֵאֲרֵץ קוֹלֶךְ אֲמַתְּרִי תִצְפָּצֵק: יִשְׁעִיהָ כֵּט ד' 2. כִּי הַשֹּׁחַ יִשְׁבִּי מִרֹּם קִרְיָה נִשְׁגָּבָה יִשְׁפִּילָנָה יִשְׁפִּילָה עַד אֲרֶץ יִגְעָנָה עַד עַפְרָה: יִשְׁעִיהָ כֵּט ה' 3. הַתִּנְגֵּרִי מִעֶפֶר קוֹמִי שְׂבִי יְרוּשָׁלַם הַתְּחַתִּי מוֹסְרִי צִנְאָרֵךְ שְׂבִיָּה בַת צִיּוֹן: יִשְׁעִיהָ כֵּט ב' 4. עֲשִׂיר בְּרָשִׁים יִמְשֹׁל וְעֶבֶד לֹהֶ אֲשִׁישׁ מְלֻחָה: מִשְׁלֵי כֵּט ז'

רבינו הגנאל

הראשון קורא מהאוינו עד זכור והשני מכור עד ירכבהו, השלישי ירכבהו, הרביעי וראה ה' יראנך, החמישי לו חכמו, הששי כי יידן ה' עמו עד סוף השירה, קן כל אחד ואחד. אמר ר' יהודה בר אדית עשר מסעות נסעה שכינה מקרא, אחד מכפרות לכרוב, שנאמר ונתורתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרא, ואחר כך מבין שני הכרובים, כמרכב לכרוב וירכב על כרוב ויעוף וגו' כול', עד ומדבר עולה למקומה שנאמר אלך ואשובה אל מקומי עד אשר יאשטו ובקשו פני בצד להם ישחרוניני. אמר ר' יוחנן ששה חדשים נתעבכה שמינה לישראל במדבר, שמה יחזרו בחשובה, ולא חזרו, כיון שלא חזרו אמר חיפץ עצמן שנאמר ועיי רשעים כלבניה ומנסו אבר מנהם ותקוהם מפח נפש. ובגין גלחא סנהדרין שער גליות מגמרא, מלמשת הגויות לחנות, ומן הגנות לירושלים כול'. ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפילו ראש בית דין בכל מקום, לא יהו עדי החדש הולכין אלא למקום הועד, אבל זולתי עדי החדש אלא מזומנים לדין הולכין בכל מקום שהוא בית דין שם, כגון דההיא איתתא דאזומנה לדין קמיה דאמימר, ואול אמימר למחוזא ולא אזלא איהי בתריה, וכתבו עליה פתיחא, בדין עשר דעבר לזה לאיש מלוה, ולא אמרו במקום הועד אלא בעדות החדש בלבד. ונו רבנן אין הכהנים רשאים לעלות בסגדליהן לדוכן, וזו מט' תקנות שהתקין רבן יוחנן בן זכאי, דאדא